

DISTRUGEREA DOCUMENTELOR ROMÂNILOR ARDELENI PENTRU A-I ELIMINA DIN ISTORIE. 1848-1854

Gelu Neamțu *

Abstract: *Base don historical documents, this article certifies that in order to demonstrate that this territory was inhabited exclusively by the Hungarians, the hungarian historiography tends to ignore and even eliminate the written sources of the Romanians in Transylvania. By ignoring or distorting the truth emerged from these documents, the above mentioned historiography is serving its another purpose: to hide the antiromanian genocide so the Romanians would be more easily expelled from the Transylvanian history. The author encloses 5 genuine samples of how romanian documents were destroyed in Transylvania, during the 1848/1854 events.*

Keywords: memory, oblivion, documents, destruction, elimination, knowledge, scission, mislead, discouragement, dissolution, purification, genocide.

Încă în epoca istorică în care nu era cunoscut scrisul, omul a conferit o importanță deosebită memoriei (mnemonului) care era aceea de a păstra tezaurul spiritual comun al trecutului colectivității.

Uitarea acestui „tezaur” colectiv era echivalentă cu „moartea spirituală” a colectivității.

În epoca următoare, când evenimentele erau consemnate în scris, „documentele” constituiau *memorie*.

Distrugerea lor ducea tot la *uitare*, adică la aceeași moarte spirituală a colectivității.

Deci *memoria* era și este izvorul nemuririi, pe când distrugerea *documentului* înseamnă *uitare*, și uitarea devine izvorul morții spirituale.

Istoriografia maghiară și autoritățile maghiare distrugătoare de documente, de la începuturile istoriei lor, i-au plasat pe românii ardeleni în zodia zeiței Lethe (zeița uitării).

Oare de ce?

Simplu. Pentru că, distrugând, distorsionând, falsificând sau ignorând documentele românilor ardeleni sau despre ei, aceștia puteau fi eliminați mai ușor din istorie.

Este și părerea lui Aron Densușianu, Lapedatu și Teofil Frâncu, pe care i-am depistat a fi fost coautorii seriei de articole *Românii și maghiarii* din cea mai modernă gazetă a epocii: „Orientul latin”¹.

* Cercetător științific I, dr., Institutul de Istorie „George Barițiu” din Cluj-Napoca al Academiei Române; e-mail: neamtu.gelu@yahoo.com

¹ „Orientul latin”, II, nr. 7 din 22 ianuarie 1875, p. 25, *Bazele supremației maghiare*.

Iată cum formulau ei acest adevăr evident: „... toți scriitorii maghiari, din timpurile cele mai depărtate, până azi, s-au nevoit a întemeia pentru elementul maghiar tot felul de drepturi, iar pe români a-i retăcea, a-i întuneca și a-i exclude – dacă vom considera toate acestea, vom putea să știm ce avem d-a aștepta de la un cronicar ... [ungur]”.

Eliminarea românilor din istorie nu urma să se facă numai prin distrugerea, falsificarea sau ignorarea documentelor, ci și prin cunoașterea și cultivarea *defectelor* românilor, care astfel puteau fi manipulați mai ușor și distruși.

Cei trei coautori ai seriei de articole *Românii și ungerii* presupuneau că o astfel de acțiune împotriva românilor va fi susținută și desfășurată *timp de mai multe generații* [sb.n. – G.N.]. Să vedem însă mai exact cum formulează ei acest program de disoluție a națiunii române: „Siguranța și netemerea ce i-o procuri față de tine, după ce l-ai lăsat, d-o parte să te studieze până în rinichi, să-ți descopere slăbiciunile și să le adauge” va putea cu ușurință să dezbine puterile românilor.

Procedând în acest fel, devine posibil ca pe toate căile și cu toate mijloacele să le fie indusă românilor demoralizarea și să li se corupă simțul de „drept și demnitate națională”, preț de mai multe generații².

Și, într-adevăr, procedeul are reverberații până în ziua de azi.

Un scurt și elocvent exemplu voi da totuși pentru a înțelege mai bine persistența pe durate lungi a unor scopuri în istorie.

Iată ce spune acad. Dinu C. Giurăscu în 2011, mâhnit că trecutul nostru este șters pas cu pas și că noua lege a educației, „preconizează o educație în care nu se află sentimentul și identitatea României”, putând fi numită: „*Legea educației fără patrie*”. Și încheie îngrijorat: „... personal am convingerea că există o politică deliberată de a șterge din mintea și sufletul oamenilor, în special ale tineretului, conștiința apartenenței la națiunea noastră.”³

Observația pe care trebuie neapărat să o facem între cum se lucra împotriva românilor la 1875 și în 2011 este aceea că în primul caz acțiunea de intoxicare mintală și de inducere a demoralizării o făceau străinii neprieteni ai românilor, pe când același tip de acțiune, acum în zilele noastre, o fac cozile de topor, foarte bine plătite, care peste generații pun umărul cu sânge la disoluția națiunii române.

Dar să revenim la tema noastră atât de gravă și semnificativă a distrugerii documentelor.

Distrugerea documentelor românești nu începe odată cu 1848-49. Ea este mult mai veche, dar putem spune că abia acum, odată cu revoluția, acest fenomen grăitor pentru scopul eliminării românilor din istorie ajunge la apogeu.

Iată ce mărturisește marele nostru istoriograf, George Barițiu, în acest sens: „Știm că au fost epoci în care s-au cules de la români intenționat o mulțime de

² *Românii și maghiarii*, reproducțiune din „Orientul latin”, Brașov, 1875, p. 164-165.

³ „Flacăra”, XI, nr. 1 (471) din 7-13 ianuarie 2011, p. 11.

documente prețioase sub un pretext sau altul și care după aceea nu li s-au mai restituit, ci din contră au fost aruncate în foc ori s-au nimerit în alte moduri.

Așa s-a întâmplat de exemplu în zilele Mariei Tereza cu ocazia înființării regimentelor confiniare; apoi aceeași manoperă se mai repetă și în districtul Făgăraș pe la 1820 de către o comisie compusă din ofițeri și civili.

Au fost și cazuri în care bieții oameni au fost constrânși să-și arate documentele la solgăbirăi care după ce se prefăceau că le citesc atent, le spuneau: «ce voiți cu aceste secături? Nu vă plătesc un baraboi, le puteți arunca în foc sau să înveliți în ele brânză».⁴

Pentru a înțelege și mai bine atitudinea autorităților maghiare din Transilvania nu numai față de documentele valahilor, ci și față de orice înscris românesc, trebuie să știm că din momentul în care s-a desființat tripla cenzură a ziarelor românești (la Brașov, la Cluj la guberniu și la Viena), kossuthiștii au recurs la o cenzură etnică și mai irațională și mai dură: „Gazeta de Transilvania” a fost arsă inchizitorial în public, în piețe.

Și ce este și mai semnificativ și interesant e că, și după ce „Gazeta” n-a mai putut apărea (își amintește George Barițiu în 1892), „În tot timpul războiului nostru civil de 10 luni, și mai ales în cele 4 luni, martie-iunie 1849, cât au domnit insurgenții maghiari în Transilvania, între alte devastațiuni înfricoșate, *orice au aflat tipărit românește s-au silit a nimici* [sb.n.G.N.]. Iară anume *Gazeta* era căutată ca și cum ai face vânătoare de vreo feară sălbatecă.”⁵

Gestul urmărea același scop pentru care era distrus orice document românesc, în acest fel să nu mai știe nimeni că în Transilvania au fost români cu aspirații, cereri și pretenții și astfel, pe cât posibil, aceștia să fie eliminați din istorie⁶.

Acestea se petreceau în vară; în toamnă însă, când războiul civil bătea la ușă, la Târgu Mureș, aceiași kossuthiști fanatizați dădeau semnalul „libertății ungurești” pe care „Organul național” al lui Timotei Cipariu îl înfățișa astfel: mulțimea orășenilor începu să distrugă documentele românești: „Traseră și arhivul jos, și toate actele parte le-au călcat în tină [noroși], parte le-au grămădit pre foc, parte le-au dus și le-au aruncat în tină pe uliță...”⁷

Anul 1849 debutează cu noi și cutremurătoare „fapte de vitejie” kossuthistă împotriva documentelor românești.

Acțiunea se desfășoară imediat după sfânta Bobotează (4-6 ianuarie), odată cu ocuparea Blajului de către trupele lui Bem, care încep cu pângărirea bisericii catedrale în răcnetele honvezilor că a trecut vremea ca Blajul să mai fie o „Romă românească”.

⁴ „Transilvania”, II, nr. 12 din 15 iunie 1869, p. 137-138.

⁵ G. Barițiu către I. Bianu, Sibiu 27/15 septembrie 1892; în *George Bariț și contemporanii săi*, VII, București, 1985, p. 353.

⁶ „Gazeta de Transilvania”, nr. 44 din 31 mai [calendar vechi, de fapt din 12 iunie] 1848, p. 181.

⁷ „Organul național”, nr. 20 din 22 septembrie 1848, p. 88-89.

În continuare, documentul care descrie evenimentele, înregistrează scene incredibile pentru o armată ai cărei soldați pretindeau a fi membrii unei națiuni „superioare” românilor: „Biblioteca seminariului o au deprădat cu totul, piața era plină de cărți și de scrisori; [aruncau] unii după alții cu cărți, alții se îmbrăcau în haine bisericesti (popești) și cu câte o carte în mână mergeau prin piață urmați de mai mulți și strigând: «én vagyok Bărnuțiu» [eu sunt Bărnuțiu – n.ns], alții «en vagyok Cipariu» [eu sunt Cipariu – n.ns]. Așa își băteau joc de lucrurile cele mai sfinte și de oamenii cei mai prețuiți ai românilor, în văzul oficialilor, cari în loc de a-i opri sau dojeni își arătau complăcerea desfrânaților săi subordonați, pentru că le știu face petrecere.”⁸

Un lucru greu de explicat sau poate dimpotrivă, este că aceste acțiuni de jaf erau comandate de *nobilii* din împrejurimi.

Nu trece mult și la 8 februarie 1849 delegații consiliului din Târgu Mureș raportează Consiliului și directorului Poliției o altă faptă de „vitejie”: au reușit să pună stăpânire pe matricolele bisericilor românești, ortodoxă și greco-catolică⁹.

Ce voiau să le facă matricolelor? Era destul de previzibil, deoarece și acestea erau în fond documente românești.

Primăvara lui 1849 (în luna martie), trupele kossuthiste ale lui Bem József aduc alte nenorociri pentru documentele românești, de data aceasta din Sibiu.

La ocuparea Sibiului de către armata lui Bem au avut loc, consemnează George Barițiu, o serie de omoruri, furturi și alte excese militare.

Unul dintre excesele militare cele mai regretabile, echivalent cu acea ștergere a memoriei colective românești, a fost „nimicirea unei părți considerabile din arhivul episcopiei române greco-răsăritene.”¹⁰

Regretabilul eveniment a fost studiat temeinic într-o lucrare remarcabilă¹¹ de către excelenta cercetătoare Ana Grama.

Tot atunci a fost distrusă iremediabil și prețioasa arhivă a Comitetului Național (adunată în cinci luni de revoluție). Dacă arhiva ar fi scăpat întreagă, astăzi am fi avut multe răspunsuri cu privire la numeroase aspecte ale revoluției românești.

Catastrofalul moment este înregistrat tot de George Barițiu: „În 11 martie 1849 seara, când cu căderea Sibiului, prizonierii unguri [printre care se aflau și persoane cu studii înalte – n.ns. G.N.], carii fuseseră închiși vis-a-vis în școluța călugărițelor, scăpând de acolo, alergară drept la locuința Comitetului, unde aruncară în foc toate actele câte se adunaseră în curs de cinci luni în micul său

⁸ Biblioteca Academiei Române, ms. rom. 1058, f. 86. *O însemnare asupra felului cum au intrat și s-au purtat ungurii la Blaj, 1849.*

⁹ Vezi anexa I.

¹⁰ George Barițiu, *Părți alese din Istoria Transilvaniei...*, vol. II, Sibiu, 1890, p. 474.

¹¹ Ana Grama, *Destinul dramatic al unei arhive sibiene (martie 1849)*, „Revista Arhivelor”, nr. 1 din 1992, p. 29-33.

arhiv.”¹² Aceștia apucaseră să ardă și câteva brațe din arhiva Comandei generale. Pentru luna următoare, 14 aprilie 1849, avem un document cu totul atipic pe care îl reproducem în anexa nr. II pentru că este în favoarea românilor din zona secuimii.

El atestă că teroarea kossuthisto-șovină ajunsese atât de exacerbată în acea zonă încât i-a îngrozit până și pe oficialii de la Târgu Mureș, care cer comisarului regnicolar Ládisláu Csány să acorde de urgență scaunului Mureș o autorizație pe termen de trei luni pentru a introduce tribunalul statarial pentru crime grave și pentru a pune stavilă actelor nelegiuite ce se săvârșesc mai ales *împotriva populației românești (!)*¹³. Documentul a fost descoperit de Silviu Dragomir. Probabil această autorizație a cruțat numeroase vieți omenești și distrugerea multor documente.

El se găsea în fondul Arhivei comisariatului din Transilvania.

Pentru luna mai 1849 avem un alt document care ne face să înțelegem de ce au ajuns până la noi atât de puține documente ale prefecturilor.

Documentul este din Blaj, 19 mai 1849, fiind semnat de comandantul pieței din Blaj, și-i aduce la cunoștința lui Csány că îi va trimite actele prefecturii române pe care le-a depistat, imediat ce le va traduce¹⁴.

În fine, ultimele două documente¹⁵ sunt două circulare, una a episcopului Vasile Erdely al Oradiei, de la 1 ianuarie 1851, și cealaltă a episcopului Procopie Ivacicovici al Aradului, din 16 ianuarie 1854.

Amândouă circularele confirmă că și stăpânirea habsburgică era interesată în ștergerea unei anumite părți a memoriei colectivității românești, care în unele zone a fost obligată să meargă alături de revoluția maghiară.

Tăieturile și distrugerile de documente „ordonate de sus” agrava de fapt situația încurcată în care se aflaseră românii la 1848-1849, plus că fostele autorități maghiare mai aveau încă influență și putere ca, profitând de ordonatele epurări a arhivelor bisericești, să distrugă cu „mâini românești” și documente favorabile românilor, fapt de care m-am convins în 40 de ani de cercetări.

Ca încă o pată serioasă pe obrazul subțire al „cultivatului” cavaler maghiar să nu uităm să o amintim pe aceea despre casa de la Blaj a celui mai mare savant român ardelean din acea vreme, canonicul Timotei Cipariu, care adăpostea o colecție vestită de cărți rare și documente neprețuite, căreia i s-a dat foc fără nicio milă¹⁶, iar învățatul român a fost condamnat la moarte în contumacie.

În încheierea expunerii succinte a celor câtorva exemple de distrugeri de documente care în cercetarea de față constituie doar o picătură din oceanul evenimentelor de acest gen, se ridică o întrebare legitimă: de ce atâta încrâncenare împotriva *dovezilor* existenței românilor ardeleni pe propriul lor pământ pe care s-au născut și ale luptei lor pentru libertate?

¹² „Transilvania”, II, nr. 12 din 15 iunie 1869, p. 137-138.

¹³ Vezi anexa II.

¹⁴ Vezi anexa III.

¹⁵ Vezi anexa IV și V.

¹⁶ Ilie Rad, *Aron Pumnul, arhitectul Adunării din Duminica Tomii*, „Tribuna”, XI, nr. 5-8 din 1-28 febr. 1999, p. 17.

Răspunsul nu poate fi decât unul singur:

Distrugătorii de documente știau în adâncul conștiinței lor că forța NU creează drept. Iar în momentul în care acest popor, vremelnic îngenuncheat, se va *deștepta* și își va recuceri locul lui sub soare, să nu aibă repere și să nu se poată sprijini pe date istorice, precise, sigure, concrete.

În plus, istoriografia maghiară avea și are imposibila „*misiune*” de a *ascunde un genocid antiromânesc* cum a fost cel de la 1848-1849 și care se împletea strâns cu distrugerea documentelor, pentru ca astfel să poată fi disimulat mai ușor abominabilul act istoric, care în final avea același scop: acela de a-i *elimina* pe românii ardeleni din istorie¹⁷.

Aceste momente deloc neglijabile sau marginale le-am adus la lumină pentru ca istoriografia maghiară să înțeleagă odată pentru totdeauna că, bună sau rea, istoria adevărată (și nu aceea care slujește fantasmelor hungariste) trebuie asumată.

Poate nu este superfluu să atragem atenția că același scop al distrugerii documentelor românești și în general a arhivelor l-au avut și horthyștii din septembrie 1940 până în 1944 când au ocupat Ardealul de Nord. Dovezile aduse de istoricii noștri contemporani că numele românești de pe crucile din cimitirele secuiești au fost distruse mă fac să cred că poate n-ar fi exclus ca și acum să încerce a ne elimina din istorie acolo unde au puterea să o facă.

ANEXA I^{*}

Târgu Mureș, (8 februar) 1849

Delegații consiliului raportează că au pus stăpânire pe matricolele bisericilor române.

Onorat nobil consiliu și onorat domn director polițienesc,

Prezentăm aici matricolele botezaților și ale celor morți privitoare la orașul Târgu Mureș luate dela preoții români uniți și neuniți și scoase de sub sechestrul judiciar și anume:

Dintr-ale uniților condica botezaților într-un volum, de la 1807 până în 1823 și într-alt volum de la 1824 până la 1848, iar condica morților de la 1824 până la 1848 într-al treilea volum,

Dintr-ale neuniților condica botezaților, într-un volum, de la 1821 până la 1848, condica morților într-alt volum, de la 1812 până la 1848.

Ceea ce raportând oficios rămânem cu supusă onoare

ai onoratului nobil consiliu și ai domnului director polițienesc supuși servi,

Bodor István, jurat

Münker Görgey, director al treburilor publice

Szabó Iános, cetățean

¹⁷ Gelu Neamțu, „*Documente pentru viitorime*” privind genocidul antiromânesc din Transilvania 1848-1849, Cluj-Napoca, Edit. Argonaut, 2009, 300 p.

^{*} Colecția de documente „Silviu Dragomir” a Institutului de Istorie „George Barițiu”, Cluj-Napoca, Fond Arhiva comisariatului din Transilvania (nenumerate).

Nr. 1837/1849.

ANEXA II^{*)}

Târgu Mureș, 14 aprilie 1849

Scaunul Mureșului cere autorizație să introducă pe termen de trei luni tribunalul statarial, pentru crime grave și pentru a pune stavilă actelor nelegiuite ce se săvârșesc mai ales împotriva populației române.

Către domnul Ládislau Csány, comisar regnicolar
cu depline puteri

În conformitate cu hotărârea adunării țării numai acei indivizi țin de judecata tribunalului mixt statarial, care stau în contact cu dușmanul, dar despre tâlhăriile de drumul mare, jafuri, incendieri sau ațâțări nu se face mențiune. Cu privire la acestea s-au permis mai înainte să li se aplice judecata tribunalelor statariale. Scaunul nostru găsește că e necesar să obțină autorizație pe timp de trei luni pentru aplicarea judecăților statariale, în împrejurările actuale, când există atâția oameni, care se dau de soldați și care descălecând fie într-o localitate, fie într-alta, mai ales în cele locuite de cei cu buze streine [române], nu numai că le sechestrează bunurile, însușindu-și-le, dar chiar mai mult, fără să aibă nici cea mai mică autorizare din partea superiorilor, dețin oameni, îi împușcă, îi execută, cu toate că nici unul din ei nu are competența de a-i judeca și executa. Spre a împiedica asemenea fapte, rugăm cu onoare pe domnul comisar regnicolar cu depline puteri, să binevoiască a acorda autorizație scaunului să aplice tribunalul statarial în timp de trei luni, cum s-a cerut.

Rămânem cu onoare ai domnului comisar regnicolar cu depline puteri.

Târgu Mureș, 14 april 1849

Szentiváni István
subjude regesc
Dozsa Dániil, vicensotar

Nr. 1873.

ANEXA III^{)}**

Blaj, 19 mai 1849

Locotenentul Alsó, comandantul pieții din Blaj, aduce la cunoștință comisarului suprem că a dat peste actele prefecturii române, pe care le va trimite după ce le va fi tradus.

^{*)} Colecția de documente „Silviu Dragomir” a Institutului de Istorie „George Barițiu”, Cluj-Napoca (nenumerate).

^{**)} Colecția de documente „Silviu Dragomir”, Fond Arhiva comisariatului din Transilvania (nenumerate).

Nr. 51

Comenduirea pieții Blaj
Către
Dl. comisar regnicolar al guvernului cu depline puteri în Blaj
la 19 mai 1849

Cluj

Îmi iau voe, a raporta în prealabil, că am descoperit o mulțime de scrisori oficiale adresate de comitetul valah, către Prefectura care a activat aci exclusiv, pe care îmi voi lua voie a le trimite mai târziu prea stimatului domn comisar al guvernului cu depline puteri, după ce mai întâi le voi fi tradus în limba națiunii noastre.

locotenent Alsó Sándor
comandant al pieții

spre știre
22/5 849

ANEXA IV^{*)}

Oradea, 1 ianuarie 1851

Amaților în Hristos Frați și Fii!

După ce prin organele înaltei regime s-au luat seama că unii dintre preoți și până astăzi încă țin scripte din timpul revoluției sedatei și acele proclamații, fie înștiințări au mandate, sau dispoziții precum în tipar așa și în scris fie prin ce dregători și de frică cu dânșii împărtașite, și așa se țin și poporul încă în niște nălucitoare cugete și idei revoluționare, fraților voastre în înțelesul dispoziției mai înalte în 22 decembrie 1850, Nr. 944/m.b., căpătate în firul circularu nostru din 17 septembrie 1849, Nr. 492, către cleru diecesan dar, sub cea mai strânsă datorință vi se pune, ca ispitind și cercând toate scriptele precum cele private așa și cele oficioase, și protocoalele, toate scriptele de sub timpul revoluției rămase să le ardeți și de ce cumva fără stricarea altor scripte necesare și bune mai ales în protocoale nu s-ar putea înființa: în caz ca acesta să le ștergeți așa afară din protocoale ca nimenea să nu le poată citi; ce că după voia celor mai mari să se întâmple. V.A. Diaconilor strâns se lasă ca din parohie în parohie în tot districtul său să meargă și să viziteze toate arhivele și protocoalele parohiale au nimicitu-s-au toate scriptele revoluționare precum s-au zis au ba? Că tot unul care va îndrăzni de acum înainte a ține fie ce scripte din timpul revoluției în sensul revoluționar scrisă, și se va afla la el, sau va îndrăzni cuiva a le arăta sau a vorbi fie unde despre acele în sensul revoluționar, unul ca acela ca revoluționar prin județele așezate se va judeca și pedepsi. Iar circulariul acesta să-l împrocoliți în întregimea sa și V. Arhidiacon despre plinirea poruncii acesteia îndată aici deplina înștiințare are să facă.

Dat la Oradea Mare, 1 ianuarie 1851,

De binevoitori,
Vasile, episcopu

Semnătura preoților din protopopiatul greco-catolic Galșa
Adresat protopopului greco-catolic Galșa, Samuil Grama
Ms. Limba română, litere latine.

^{*)} Document pus la dispoziție de dna dr. Ana Hancu (sept. 2007) din Alba Iulia pentru care îi mulțumim. A.N.S.J. Arad, Fond protopopiatul greco-catolic Galșa, Fond 60, inv. 68, dosar 16, fila 9.

ANEXA V^{*)}

[1854]-Arad, 16 ianuarie 1854,

Bine cucernice D. Administrator Protoprez[biter],

În urmarea decurând sositei rândueli, mai înalte rânduirile Diecesanului Consistoriu de aicea din 19/31 decemvrie 850 sub nr. 363 slobozite, în puterea căroră din Arhivurile Protopresbiterale și Parohiale, toate acelea scrisori sau tipărituri care cuprind în sine rânduielile ocârmuirii Revoluționare din anii 848, 849 pentru înalta casă stăpânitoare și pentru înaltul ei guvern stăpânitoare trebuie de loc să se nimicească cu aceea încredințare să aduc aminte bine încuviințatei d-tale ca îndată ce vei primi aceasta de față: rânduială a noastră să rânduiiești, Protocoalele țircularelor din anii 848, 849 de la fiește care biserică, de sub manuatul Protopresviterat, trecut și alte scrisori și tipărituri porcesă de la ocârmuirea Revoluționară, sau din porunca ei și s-ar mai afla încă nemicite, prin cuvincioasa preoțime pe rând să se aducă la binecucernicia ta ce împlinindu-se, Protocoalele țircularelor le vei cerca, cu toată luarea aminte, și dintrânsele aceleași foi, pe care să scrișă rânduieli Revoluționare și cuprind în sine vătămare asupra stăpânitoare Casei Austriace măcar de ar fi ștearsă cu negreală le vei tăia afară.

Despre așa feliu de foi tăiate din Protocoale, și despre cele alte de același fel scrisori sau tipărituri pentru fiește care comunitate, cuvinciosul preot va găti, și cu numele să va subscria câte o înșămarnare iar bine cucer. D-ta, toate acelea în legături osebite, aducându-le laolaltă, dimpreună cu altele din aceeași categorie scrisori sau tipărituri în Arhivul Protopresviteresc nu cumva aflătoare cel mai îndelungat până cu sfârșitul lui februarie a.c. negreșit pe lângă le vei așterne.

Dacă cu tăierea foilor din Protocoale s-ar întâmpla să se taie afară și așa fel de rânduieli care nu sunt vătămătoare de înalta stăpânire și trebuiesc păstrate, acele trebuie pe hârtie albă osebită a să scrie și a să pune în Protocol.

Lângă aceasta să face băgare de samă că deacă ducerea însfârșit a rânduielii aceștia, adecă de la 1 martie a.c. înainte la careva Preot s-ar mai afla sau în Protocoale sau în osebite esemplare vre-o rânduială de feliu mai sus numit spre ce diregătorie politică va purta controlarie așa fel de preoți fără cruțare va fi sub pertractarea Judecătoriei Marțiale.

Arad, 16 ianuarie 1854.

Procopie Ivacicovici
Episcopul Aradului

^{*)} Registrul de intrare-ieșire al Consistoriului ortodox din Arad. Protocol nr. 47-49. Nr. 32/1201.